

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**1. Úkol do předmětu – Výzkum médií I.
(JKM008)**

Rešerše kvantitativní obsahové analýzy:

Scaling Social Movements Through Social

Media: The Case of Black Lives Matter

2020

Zuzana Šťastná (AMO)

Obsah

Úvod	2
1. Struktura studie	2
2. Obsah studie	3
3. Kvantitativní obsahová analýza	3
4. Kvalitativní analýza – strukturované rozhovory	5
5. Závěr autorů	5
Závěr	6
Seznam použitých internetových zdrojů	6

Úvod

Tato práce se zaměřuje na stručný výtah a popis analýzy *Scaling Social Movements Through Social Media: The Case of Black Lives Matter*¹, která byla publikována na webových stránkách *SAGE Journals*² (internetové stránce nakladatelství *SAGE Publishing*³). Autory článku je trojice členů *University of Massachusetts Boston* – *Marcia Mundt, Karen Ross a Charla M Burnett*.

Analýza se zaměřuje na roli sociálních médií při posilování vlivu hnutí *Black Lives Matter* (dále jen *BLM*)⁴. Výzkum byl veden dvěma metodami – zahrnuje jak analýzu sociálních médií (kvantitativní analýza), na kterou se zaměříme v následujícím textu, tak rozhovory se skupinami podporující hnutí *BLM* (kvalitativní analýza), které se dotkneme jen okrajově.

1. Struktura studie

Publikovaný článek vykazuje všechny znaky akademického textu. Je přehledně strukturovaný a obsahuje náležitosti potřebné k porozumění a orientaci v analýze (abstrakt, uvedení do problematiky, představení literatury, ze které bylo čerpáno a její propojení s tématem studie, návrh a popis výzkumu a jeho metodologie včetně dat, grafů a tabulek, závěrečné shrnutí a poznatky, informace o financování, poznatky a odkazy na zdroje a literaturu).

¹ MUNDT, Marcia, Karren ROSS a Charla M. BURNETT. *Scaling Social Movements Through Social Media: The Case of Black Lives Matter* [online]. SAGE Publishing, 1.11.2018, 14 [cit. 2020-10-21]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2056305118807911>

² <https://journals.sagepub.com/>

³ SAGE Publishing je globální akademický vydavatel knih, časopisů a dalších produktů se zaměřením na sociální a behaviorální vědy.

⁴ Black Lives Matter je občanské aktivistické hnutí v USA, které vzniklo v roce 2013. Jeho snahou je upozornit na zvyšování policejního násilí vůči černošským občanům (<https://blacklivesmatter.com/>)

2. Obsah studie

Výzkumy provedené v posledních letech se shodují na tom, že se sociální média stala významným nástrojem občanských hnutí 21. století. Tato analýza zkoumá rozsah tohoto vlivu. K podložení závěrů byla využita kvantitativní analýza sociálních sítí Facebook, Twitter a Instagram a také telefonické dotazování.

Úvodem se autoři věnují rozboru existující literatury. V této specifické oblasti bohužel zatím neexistuje velké množství podkladů. Text tedy odkazuje především ke studiím behaviorálního chování v digitálním prostředí a komunikaci komunit prostřednictvím sociálních sítí, ze kterého vyplývá, že sociální média mají potenciál aktivovat sociální změnu.

Na základě poznatků z literatury autoři předpokládají, že sociální média mají vliv na získání příznivců a jejich mobilizaci, formování názorů, dávají odlišným skupinám prostor pro diskusi, plánování a společné konání. Upozorňují však i na nedostatky sociálních médií, jako jsou anonymita, neosobní konfrontace, zneužívání pro marketingové nebo osobní účely, *fake news*⁵, zatajování informací a další.

Text se také věnuje samotnému představení hnutí *BLM*. Ve spojených státech existuje více než 50 oficiálních organizací, hlásících se k tomuto hnutí (a nespočet dalších v digitalizovaném světě).

3. Kvantitativní obsahová analýza

Autoři prozkoumávali uživatelské účty na sítích Facebook, Twitter a Instagram (prostřednictvím spojení *Black Lives Matter* a *hashtagu #blacklivesmatter*), ze kterých následně sestavili obsáhlou databázi. Postupně došlo k identifikaci 362 relevantních účtů, které zmiňovali hnutí *BLM*. Komplexnost databáze byla zajištěna několikanásobným prohledáváním sítí řadou výzkumníků včetně autorů samotných (3 autoři a přibližně 18 výzkumníků). Výzkum probíhal ve více časových oknech (leden 2017, duben 2017). Nasbíraná data se dělila do následujících kategorií: geolokace, datum založení profilu, zda se účet hlásí k příslušnosti k *BLM*, počet členů, sledujících nebo „*lajků*“, další doplňkové informace ze sekce „o nás“.

⁵ Fake news – pojem, který označuje záměrné šíření desinformací za účelem manipulace příjemců zprávy.

Po nasbírání dat došlo k další dílčí selekci dat, která vyloučila účty, které se zabývaly zpochybňováním, či dokonce kritikou *BLM*. Vyřadili také duplicitní účty. Po rozřazení zůstalo 161 účtů, ze kterých 42 (26%) se ztotožňovalo s hnutím *BLM*, 49 (30%) vykazovalo blíže neurčenou příslušnost a 70 (44%) z nich deklarovalo, že není nijak příslušných k samotnému hnutí.

Autoři účty dále rozdělovali podle kritéria sociální spravedlnosti, tedy, zda se účty zajímaly celkově o tuto problematiku. 52 (32%) se ztotožňovalo s útlakem Afroameričanů, 13 (8%) se explicitně zaměřovalo na komplexní problém policejní brutality bez rasové segregace, 14 (9%) se zajímalo o zvyšování práv černošských spoluobčanů, 31 (19%) diskutovalo kombinaci těchto zájmů nebo vykazovalo nespokojenost s útlakem dalších minoritních skupin (útlak žen, jiné rasové skupiny, LGBTQ atd.).

Autoři účty rozřazovali podle řady dalších kritérií. 34 (21%) účtů se zabývalo organizací konkrétních eventů hnutí *BLM* nebo vyzývaly k účasti na nich, 28 (17%) poskytovalo informace širší veřejnosti a nabízelo prostor pro diskuzi. Mezi skupinami se objevovaly také univerzitní a edukativní skupiny, knižní či ženské kluby, skupiny, které se prezentovaly jako anti-rasistické.

Autoři zmínili, že při sběru dat narazili na nepřehledné množství spojení hnutí *BLM* se známými osobnostmi, které ale z analýzy automaticky vyřazovali, jelikož se jednalo o projevy solidarity, nikoli o účty věnující se tomuto tématu. Tato variabilita utvrdila autory v širší možnosti, které sociální sítě nabízejí a jejich potenciálním zásahu, což vyvolalo další otázky (na které částečně odpovídají v druhé části výzkumu).

4. Kvalitativní analýza – strukturované rozhovory

Kvalitativní analýzy, která byla provedena v rámci výzkumu, se dotkneme pouze v rychlosti, aby byl výtah studie úplný. Kvalitativní analýza byla provedena prostřednictvím rozhovorů s majiteli účtů, které měli k dispozici v sestavené databázi. Postupnou selekcí a komunikací s autory došlo k dotazování 11 respondentů (zohledněny byly změny v aktivitě účtů nebo jejich pokračující (ne)relevanci). Rozhovory probíhaly 30–70 minut prostřednictvím telefonu nebo Skypu a týkaly se historie dané skupiny, příslušnosti k *BLM* a názorům na sociální síť a jejich vliv na *BLM*.

Většina respondentů se shodla na tom, že sociální média jim především umožňují bezplatný a rychlý kontakt s uživateli a jsou schopna velice efektivně rozšířit informace do jejich řad. Představují tak neocenitelný nástroj při organizaci eventů, demonstrací, protestů atd. Dotazovaní často zmiňovali i přesah do osobního života – díky skupinám na sociálních sítích si často rozšířili okruh lidí, se společným zájmem, se kterým se seznámili na eventu organizovaném skupinou.

5. Závěr autorů

Studie potvrdila původní předpoklady o vlivu sociálních médií na občanská hnutí. Jsou významným nástrojem při získávání nových členů, komunikaci s nimi a jejich aktivaci. Výzkum však naznačuje, že jejich význam je výrazně větší, než zatím uvádí odborná literatura a je potřeba jej podrobněji zkoumat.

Závěr

Tato studie zajímavým způsobem pohlíží na sociální sítě jako nástroj pro vyjádření osobního názoru a jako na příležitost k rozvoji kolektivní identity. I přes to, že digitalizace přinesla nepřehledné množství možností, studie se snaží uchopit dané téma konkrétně a věcně. Opírá se o stávající vědecké poznatky, které pro analýzu využívá. Správně a konkrétně definuje kritéria, podle kterých sbírá data a následně s nimi pracuje. Ve studii dle mého názoru chybí větší specifikace toho, co má být výstupem kvantitativní analýzy, ale to přičítám tomu, že se jednalo o více stupňový výzkum. Pokud bychom se krátce měli dotknout rozhovorového šetření, 11 dotazovaných z původních 161 se zdá jako nízké číslo, nicméně je ve studii objektivně odůvodněno a poskytlo zajímavý vhled do dané problematiky. Studii vnímám jako zajímavý podklad a námět pro další podrobnější zkoumání.

Seznam použitých internetových zdrojů

UMAMAHESWAR, Janani. *Policing and Racial (In)Justice in the Media: Newspaper Portrayals of the "Black Lives Matter" Movement*. University of Carolina Press: Civic Sociology [online]. 23.3.2020 [cit. 2020-10-19]. Dostupné z: <https://civicsociology.scholasticahq.com/article/12143-policing-and-racial-in-justice-in-the-media-newspaper-portrayals-of-the-black-lives-matter-movement>